

О.І. Коваленко, директор, к.вет.н, доцент, Сумський філіал ДНДІЛДВСЕ

Л.М. Коваленко, к.вет.н, доцент Сумський національний аграрний університет

Результати досліджень у матеріалі підтверджують той факт, що паразитарні хвороби реєструються в формі моно- та багатокомпонентних інвазій серед свинопоголів'я. В організмі тварин, заражених гельмінтами формується мікропаразитоценоз, складовими компонентами якого стають паразитичні простіші, гриби, бактерії, віруси. В цей період виникає імуносупресія в організмі тварин, як наслідок, спостерігається відставання в рості та розвитку, втрата живої ваги. При високій інтенсивності інвазії поросята нерідко гинуть. Виникаючі захворювання під впливом ряду збудників носять назву асоціативні хвороби. Оздоровлення господарств повинно бути спрямованим на вивчення особливостей епізоотичного процесу при окремих як гельмінтозах, так і протозоозах. На сучасному рівні досягнуті значні успіхи в лікуванні та профілактиці паразитарних хвороб свиней. Формування фермерських господарств, обмежена кількість поголів'я, поліпшення умов утримання тварин повинні забезпечувати підвищення отримання продуктивності. Данні з епізootології окремих нозологічних і змішаних форм інвазії необхідно враховувати при організації спрямованих лікувально-профілактичних заходів у господарствах [1;]. Дослідження проводилися за госпдоговірною тематикою „Заходи боротьби та профілактики захворювань тварин“. Провідне значення має науково і економічно обґрунтована система вивчення вікових аспектів епізootології гельмінтозів, протозоозів і змішаних інвазій свиней при різній технології утримання.

Досліди проводили в умовах фермерських господарств. Окремі етапи досліджень проводили у відділі паразитології та іхтіопатології Сумського філіалу ДНДІЛДВСЕ. Для проведення досліджень використовували ряд стандартизованих клініко-паразитологічних методів. Гельмінтози і протозоози в умовах фермерських господарств СТОВ „Бакирівське“ Охтирського району Сумської області, ПП „Довжик Агро Плюс“ встановлені в групах дорощування, откорма, а також серед свиноматок і кнурів. При проведенні копроскопічних досліджень свиней з використанням методів Фюлеборна, Щербовича, нативного мазка в матеріалі визначали яйця *Ascaris suum*, *Stronhyloides ransomi*, *Trichocephalus suis*, цисти *Balantidium coli*. Личинок стронгілоїдесів різних стадій розвитку виявляли після культивування у фізіологічному розчині з додаванням 1 % глютаміна. За допомогою метода змивів із прямої кишки та подальшому мікроскопічному дослідженні роздавленої краплі визначали рухливі вегетативні форми збудників і цисти *Balantidium coli*. Нами було встановлено, що рівень інвазії нематодами, балантидіями, ізоспорами і еймеріями змінюється з віком свиней. Найбільш висока екстенсивність інвазії (EI) реєстрували у підсвинків на відгодовуванні, цей показник складав від 12,20 % до 26,50 % і свиноматок EI відповідала 15,40-31,80 %. Максимальні показники екстенсивності інвазії визначали при аскарозі в групах відгодівлі, що відповідав 26,30%, при езофагостомозі EI 31,20 % і при трихоцефальозі EI 16,70 % у свиноматок. В умовах фермерського господарства СТОВ „Бакирівське“ діагноз на нематодози мав підтвердження у всіх вікових, технологічних групах за виключенням поросят-сисунів та групи від'ємну. Отримані результати копроскопічних досліджень не дозволяють стверджувати, що тварини вищевказаних груп не інвазовані аскаридами, так як від 18 до 60 днів з моменту зараження в приміщеннях спостерігається синдром „larva migrans“ тоб- то, міграція личинок стадій нематод в тканинах печінки, легень. Вікові особливості епізootології нематодозів, ізоспороза і балантидіоза свиней характеризуються

поступовим збільшенням рівня інвазії. Поросята віком 2-4 міс інвазовані аскаридами на 3,30 %, езофагостомами і стронгілоїдесами на 3,90 і 7,40 %, трихоцефалами на 7,50 %, молодняк 4-6 міс відповідно 27,50 %; 13,90 %; 26,80 %; 3,10 % і 6-10 міс 21,60 %; 5,80 %; 20,10 %; 3,20 %. У поросят 2-4 міс в 26 % випадках визначені *Isospora suis* при інтенсивності інвазії (II) від 79 до 421 екз., в 8,70 % *Eimeria* spp. II 3-11 екз. Нами були встановлені в дослідженому матеріалі цисти *Balantidium coli* від 78 із 322 (32,50 %) поросят в групах дорощування при II 77-112 екз. Високі показники зараження тварин в групі відгодівлі 82 проби із 282 обстежених EI 30 % і середні у підсвинків на відгодівлі 47 проб із 259 EI 18,90 %.

При вивченні змішаних форм гельмінтозів і протозоозів свиней в ПП „Довжик Агро Плюс“ встановлені найбільш частіше розповсюджені це в асоціації аскароз, еймеріоз та ізоспороз до 14 %, аскароз с балантидіазом до 40,1 %, аскароз і езофагостомоз до 21,7 %, езофагостомоз і балантидіаз 23,2 %, езофагостомоз, стронгілоїдоз – 17,3 %, трихоцефальоз, балантидіаз займав 6,8 %, ізоспороз, балантидіаз, гіостронгільоз від 8,9 % до 16,7 % від загального числа інвазованих тварин. Гельмінти, ізоспори, еймерії і балантидії впливають на організм свиней. У хворих тварин встановлено зниження маси тіла, анорексія, діарея, судоми. Із найбільш розповсюджених варіантів паразитоценозів в групах відгодівлі 4-6 міс.- *Ascaris suum* та *Oesophagostomum* spp. Збудники – езофагостоми і балантидії переважають у всіх сполученні компонентів паразитоценозу, а серед свиноматок - *Ascaris suum*, *Trichocephalus suis*, *Balantidium coli*.

У відділі паразитології та іхтіопатології Сумського філіалу ДНДІЛДВСЕ проводився сероепізоотологічний моніторинг з токсоплазмозу свиней. В якості метода діагностики використовували реакцію непрямой гемаглютинації з розчинним антигеном. При серологічному скринінгу на токсоплазмоз за допомогою РНГА визначені антитіла до *Toxoplasma g.* у 26 із 145 проб від свиноматок, що становило 17 % і у 23 із 85 пробах від підсвинків на от кормі це 27,80 % уражених. Окрім того, позитивні результати РНГА на токсоплазмоз отримані при дослідженнях сироватки крові від трьох кнурів. Рівні антитіл до *Toxoplasma g.* У свиноматок і підсвинків на відгодовуванні складає від 1:150 до 1:2360. В більшості випадків титри коливаються від 1:150 до 1:540. Для токсоплазмоза свиней властива сезонна динаміка. Результати серологічних досліджень підтверджують збільшення числа сер опозитивних тварин на 10-13 % у весняно-літній період. В теплий період року рівні титрів токсоплазмених антитіл складали 1:150 до 1:1260, восени і взимку - 1:150 до 1:310.

Висновки. 1. В умовах фермерських господарств серед свиней найбільш висока екстенсивність інвазії (EI) реєстрували у підсвинків на відгодовуванні, цей показник складав від 12,20 % до 26,50 % і свиноматок EI відповідала 15,40-31,80 %. Максимальні показники екстенсивності інвазії визначали при аскарозі в групах відгодівлі, що відповідав 26,30 %, при езофагостомозі EI 31,20 % і при трихоцефальозі EI 16,70 % у свиноматок.

2. Вікові особливості епізоотології захворюваності свиней характеризується поступовим збільшенням інвазованості: поросята віком 2-4 міс уражені аскаридами на 3,30 %, езофагостомами і стронгілоїдесами на 3,90 і 7,40 %, трихоцефалами на 7,50 %, молодняк 4-6 міс відповідно 27,50 %; 13,90 %; 26,80 %; 3,10 % і 6-10 міс 21,60 %; 5,80 %; 19,70 %; 3,60 %. У поросят 2-4 міс в 26 % випадках визначені *Isospora suis* при інтенсивності інвазії (II) від 79 до 421 екз., в 8,70 % *Eimeria* spp. II 3-11 екз., цисти *Balantidium coli* від 78 із 322 (32,50 %).

Список використаної літератури:

1. Волошина Н.О. Ветеринарний санітарно- паразитологічний моніторинг території тваринницьких господарств / Н.О. Волошина // 36. наук. праць Луганського НАУ. – Луганськ, 2007. – Вип. 78 (101). — С. 87-90.

